

eivät edes ymmärtäneet mistä oli kysymys, eivät he edes tienneet sen vallankumouksyritystä olevan, vain sotilaita, jotka menivät minne vielin, mutta sittenkin he ihmettelivät sitä rohkeutta ja kuolemanhalveksunista, millä harjaantumattomat joukot pitivät puollaan. Nyt hänen mielensä tekisi tulla nudestaan Suomeen, ei vihollisenamme, vaan ystäväme tutustumaan asioihin. Ja mielellään hän tahtoi oppia tuntemaan Suomen työläisnaisista enemmän kuin mitä hän silloin näki. Läkettettuna hän lopetti kertomuksensa sanoen: "olin yltäkyttyä kolme vuotta rintamalla, mutta eivät mitkään joukot niin sisukkaasti pitäneet puollaan kuin "tyttöpojat" aivan tolvottomassa taistelussa Helsingin valloituksessa."

Sanoin alussa, että näitä asioista puhuttaessa tuntee itsensä vastuun ulleksi paljosta. Elkö totta, toverit! Olemmeko me todella esikuviksi kelpaavia ulkolaisille toverillemme? Jos me nyt jokainen panemme käden sydämelle ja kysymme itsemme: olenko minä todellinen köyhällisten asian eteenpäin viejä? Olenko minä tehnyt kaikkeni säilyttääkseni toveruuden ja vahvan luokkarintaman? Jaksanko minä nyt tänä aikana sisukkaasti pitää puollani hyökkäyviä vihollisia vastaan, jotka yrittävät horjuttaa meidän uskoamme ja vahingoittaa taistelukuntoamme? Olenko minä valmis joka hetki usramaan itsekkäät pyytäkseen yhteisen asian vuoksi? Enkö minä tapaa sotkeutua selvittelemään pienillä henkilökohtaisilla ristiriitoilla, siinä kadota näkyvästään päämäärämme, silloin kun pitäisi lujittaa rintahamaamme?

Sillä, hyvät toverit, ei luokkataistelu käydy vain kivillä kädessä Helsingin valloituksessa, vaan se jatkuu yhä. Emme saa luulla tätä aikaa miksiäkään aselevoksi. Meillä on edellytyksiä olla se joukko, josta meidän luullaan. Meillä on vaiherikas taistelukokemus, jossa olemme karautuneet, kun vaan pidämme huolta, ettemme pääse lutsamaan alaspin.

Rakkaat toverit, Työväenlehtien lukijat! Me, jotka olemme jo edes niin pitkällä, että tuntemme yhteenliittymisen tarvetta ja tämän lehden kautta olla kosketuksissa keskenämme, niin että meillä voi hyvillä syillä sanoa etuvartioiksi, olemmeko mekään tehneet voitavamme? Meidän on lähestyttävä kaikkia työläisnaisia ja kutsuttava joukkoomme. Ei vain puhella ja julistuksilla, vaan koko elimillämme. Meidän on niin lämpimästi antauduttava asiamme palvelukseen, että heikot toverimmekin saavat siitä uskon köyhällisten lopulliseen voittoon. Meidän on nostettava korkealle leppymättömän luokkataistelun lippu. Me emme saa pettää ulkomaalaisten tovereittemme uskoa meihin. Emmekä saa pettää niiden tovereittemme luottamusta, jotka meidän puolesta henkensä antaessaan uskoivat meidän jatkavan työtä.

Me jatkamme! Me viemme sen voittoon.

Eläköön leppymätön luokkaviha!
Eläköön proletariaatin kansainvälistyminen! Työläisnaisessa — Tamara.

HILENKAIVAJAN PSALMI.

Kirj. R. K. Janes.

Katoksen omistaja on minun herani; minä tunnen vain puutetta.

Hän johtaa minut syville kaivokseen jalon metallikerroksen luo.

Hän ei ajattele minun sielunani; vaarojen pelkoa hän minua kuljettavan voiton saalistamisensa vuoksi.

Ja kun minä työstiin vaadin parempaa palkkaa, silloin saan minä pelkkiä kurlistusta, sillä aina on hän työni ja hänen pyssyhurtansa ja vartijansa vartioivat askeleiani.

Vihamiesten silmien edessä valmistele hän minulle sota-aikeuksia, hän ruoski minua ruoskallansa ja kadulla virtaa minun vereni.

Totisesti, kurjus ja puute seuraavat minua kaiken elämäni läpi, jos minä edelleenkin sallin kaivantöiden pysyvän yksityisomaisuutena.

ÄITI

KIRJ. MAKSIM GORKIJ
Suom. Hanna Kunnas.

(Jatk.)

Nyt tuli Andrei kotiin Iloisena ja reippaana. Kun äiti kertoi hänelle Rybinstä, huudahti hän: "Menemäsää? Onko hän? Antaa hänen samota kyllen halki. Antaa hänen toittottaa totuutta. Antaa hänen herättää väkeä. Hänestä tuntuu turalalta olla täällä meidän parissamme".

"Hän puheli täällä johtajista. Onko siinä mitään perää?" uteli hän hartaasti. "Onko mahdollista että he haluavat teitä pettää?"

"Se huolestuttaa teitä, äiti, niinkö?" Vähävenäläinen naurui. "Oh, äiti hyvä — sitä rakasta rahan! Jos meillä sitä vaan olisi! Ja kuitenkin elämme almuilla. Ottakaamme esimerkiksi Nikolai Ivanitsch. Hän ansaitsee seitsemänkymmentä viisi ruplaa kuukaudessa ja hän antaa meille viiskymmentä! Ja muut tekevät samoin. Ja nälkäiset ylioppilaat lähettävät meille toisinaan rahan, jonka he kokoavat penni penniltä. Ja mitä johtajille tulee, on tietysti erilaisia heidän joukossaan. Jotkut heistä pitävät meitä ja jotkut jättävät meidät; mutta parhaimmat jäävät pysyvästi leirimme ja marssivat kansamme juhlapäivämme kohti". Hän taputti käsivarsiensa ja virkkoi, hieroen niitä käihkeästi toisiaan vasten:

"Mutta eivät edes kotkan siivet auta meitä tällä päivällä näkemään, ja sen vuoksi me teemme pienen juhlausnuden Vapun päivänä. Siitä tulee hauskaa".

Hänen sanansa ja vilkkautensa poistivat pelon, jonka Rybinin puhe oli hänen iskenyt. Vähävenäläinen kiivellä edestakaisin huoneessa puhellen, jalkojensa kopistessa laittaaan: "Tiedättehän, että toisinaan on ihmisellinen tunne ihmisyydessä. Teistä näyttää, että minne ikinä menette, tuntuu kaikki ihmiset veljiltä; kaikki palavat samaa tulta; kaikki ovat iloisia, kaikki ovat hyviä. Iman sanoja he kaikki tuntevat toinen toisensa, eikä kukaan halua häiritä taikka loukata toisiansa. Ei kukaan tunne sitä tarpeelliseksi. Koko elämä on yhteistä, mutta jokainen sydän hyrilllee omaa lauluansa. Ja laulut paisuvat kuten puot yhdeksi virraksi, yöryen vapaana ja malitavana päämäärä kohti. Ja kun ajattelette että tämä tulee tapahtumaan — että emme voi sitä estää, vaikka toivolisimmekin! Silloin hämmästynyt sydän sulaa iloista. Teitä haluttua itkeit — te tunnette itsenne onnelliseksi".

"Ja kun heräätte", jatkoi vähävenäläinen, painaen päänsä rintaansa vasten ja vaivuttaen käsiartensa veltosti alas pitkän sivunsa, "ja katsotte ympärillenne, näette kuinka kaikki on kylmää ja ilkaista. Katkka ovat väsymät ja vihaat; ihmiselämä on kaikki kirnuttu sekaisin, kuten muta paljon ajatella maantiedellä, ja poljettu jalkain alle!" Hän pysähtyi aivan äidin eteen, ja syvä suru silmissään, jatkoi hän pititönsä puolistaen, matalalla, alakuloisella äänellä: "Niin, se loukkaa, mutta teidän pitää — teidän pitää epäillä ihmisiä; teidän pitää häntä peljätä, vieläpä vihata häntä. Ihminen on palotettu, elämä on leikkannut hänet kahteen osaan. Haluaisitte ainostaan lempeää häntä; mutta kuinka se mahdollista? Kukaan voitte anteeksi antaa miehelle, jos hän hyökkää kimpunnne kuten villieläin, huomaamatta että teissä on elävä sielu, ja potkii teitä kasvoihin? — ihmiskasvoihin! Te ette saa antaa anteeksi. Se ei ole itsenne takia; saattaisiin kärsiä kaikki loukkaukset nlla pitkältä kuin ne koskevat itseäni, mutta en tahdo rohkaista ja

den opetella seljässini, kuinka ne pleksäisivät toisia!"

Silmänsä sähköilyivät kylmää valoa; suositella loukkauksia. En anna minun kyyristyi taas kokoon ja jatkoji päättyvämällä äänellä: "En saa antaa anteeksi mitään, mikä on pahaa tarkoittavaa, vaikkapa se ei loukkasikaan! En ole yksin maailmassa. Jos sallin itseäni loukkattavan tänään — vaikkapa kykenisin niille nauramaan, vaikkapa ne eivät pistäisi minua ollenkaan — mutta kun loukkaaja koettelee voimiansa minuun selkkipöissä, saattaa hän olla valmis rökittämään jonkun muun huomenna! Sentähden täytyy meidän erottaa tarkasti ihmiset, pitää sydän tasapainossa ja luokitella jokaino olennot — nämä ovat minun väkeäni, nuo ovat vieraita".

Tällaisia keskusteluja seurasi nyt tuhkatteihin vähävenäläinen ja äidin välillä. Hänet otettiin taas tehtaaseen. Hän antoi kaikki työansionsa hänelle ja äiti otti rahan häneltä vastaan yhtä vähällä kursisallulla kuin Pavelilta. Joskus saattoi Andrei esittää, silmiensä välähtessä somasti: "Luenneko hieman, äiti, mitä?"

Äiti kielteli leikkiläisesti mutta varmast, vähävenäläisen silmät tuijottivat häntä, ja hän ajatteli itseksensä, vähävenäläisen loukkaantumisen tunteella: "Jos sinä naurat minulle, niin miksi sitte pyydät minua lukemaan?"

Vähävenäläinen huomasi että äiti alkoi kysellä häneltä kasvavalla tavallisnuudella sanoja yhdestä ja toisesta kirjasta. Äiti katsoi aina silvulle kysellessään ja puhui välinpitämättömyydellä äänellä. Hän arvasi että äiti tutki itseksensä kaikessa hiljaisuudessa, hän ymmärsi hänen noloutensa eikä enää pyytänyt häntä lukemaan kansansa. Vähän jälkeen päin virkkoi äiti: "Silmäni alkavat tuntua helkoita, Andrjusha. Luulen että tarvitsen lasoja".

"Hyvä että virkoitte, äiti. Ensi sunnuntaina vien teidät kaupunkiin lääkärille, joka on ystäväni, ja te tulette saamaan silmilästä".

Vankuudessa.

Äiti oli ollut jo kolme kertaa vankilassa käymässä silloin saisi puhutella poikaansa, mutta joka kerta työnsi hänet pois lempeästi santarimienraull, vain harmaa herra, jonka kasvot olivat punertavat ja joita oli tavattoman iso nenä.

"Noin viikon pitkä, ei ennen, pieni äitiseni! Tästä päivästä viikon päästä mahdollisesti, mutta nyt se on aivan mahdotonta!"

Vihdoin viimein sai Vlasova luvan nähdä poikaansa, ja eräänä sunnuntaina istua kökötti hän vankilan vierastuonessa, jossa muutama muuta vieraita istui odotellen lupaa saada nähdä sukulaistensa ja ystävillään. He eivät olleet siellä ensikertaa, sen näki helposti, sillä he tunsivat toinen toisensa ja keskustelivat toistensa kanssa hiljaisella, välinpitämättömyydellä äänellä.

Silloin tällöin tuli vankeja huoneeseen, harmaana ja körpelöinä, jaloissansa raskaat saappaat. He kipsistivät silmiänsä astuessaan sisälle, ja erään vangin jaloissa kalis raudat. Tyyneys ja hiljaisuus, mikä heilsäsi koko tässä pöyrissä vallitsi, teki varsinkin vapaan vaikutuksen. Näytti siltä kuin olisivat kaikki kasvaneet ympäristönsä. Jotkut istuivat hiljaa, toiset katselivat toimetomasti katseen, jolla vain muutamat näyttivät pitävän vieraittensa käyntä rasituksena. Äidin sydän värjäsi kärsimättömyydestä, ja hän katseli hämälään kaikkia, ihmiselämäänsä vaivaloisesta elämänsä yksinkertaisuudesta tässä kolkossa maailmassa.

Lähinnä Vlasovaa istui pieni vanha, rypynaamainen vaimo, jonka silmät säteilivät nuoruutta. Hän piti lauhaa kaulaansa viistossa, kuunnellakseen keskustelua, ja katseli joka puolelle omittelulla huomion kiinnolla.

"Kuka teillä on täällä?" kysyi Vlasova venosti.

"Poika, ylioppilas", vastasi vanha nainen Injalaa, äkkijyrkällä äänellä. "Ja teillä?"

"Poika myöskin, työmies".
"Mikä hänen nimensä on?"
"Vlasov".

"En muista kuulleen hänen nimeään. Kuinka kauan on hän ollut vankilassa?"

"Seitsemän viikkoa".

"Ja minun polkan on jo ollut kymmenen kuukautta", virkkoi vanha vaimo erityisellä ylpeyden väireellä äänestään, jonka äiti kyllä huomasi.

Keskustelu alkoi käydä yleisemmäksi ja vilkkaammaksi. Jokainen kiiruhti selittämiään omia mielipiteitään elämästä, mutta kaikki puhulvat vaan puolittaneen, ja äiti havaitsi kaikissa jonkinlaista vihollismielisyyttä, joka oli hänelle tunta. Kotona puhulvat he eri tavalla, ilkkäimmin, yksinkertaisemmin ja äänestämin.

Lihava vartija, jolla oli punainen nekkulainen parta, mainitsi hänen nimensä, katsahti häneen kireestä kantapäähän, ja käskien häntä seuraamaan itseänsä, astui pois keveästi. Äiti seurasi häntä ja olisi keranaasti halunnut tuupata häntä, jotta hän olisi kulkenut nopeammin. Pavel seisoi pienessä huoneessa ja nähtyään äitinsä ojensi hän kätensä hänelle hymyillen. Äiti tarttui siihen, naurui ja löi silmiä nopeasti, kysyen lempeästi: "Kuinka voit, kuinka voit?"

"Hiljaste itsesi äiti", Pavel puristi hänen kättänsä.

"Kaikki hyvin! Kaikki hyvin!"

"Äiti", virkkoi vartija huoen, "mitähän jos siirtyisitte hieman kauemmaksi toisistamme. Laittakaa pieni loma välillenne".

Hän haukkotteli häneen.

Pavel kyseli äidiltä hänen terveyttänsä ja asioita siellä kotona. Äiti vastosi vielä muuta kysymyksellä, hakki niitä poikansa silmistä, mutta löytämättä. Hän oli tyyni krtin tavallista, vaikka kasvonsa olivat tavallista kalpeammatt ja silmiänsä näyttivät suuremmilta.

"Sasha lähetti sinulle terveisiä", sanol hän. Pavelin silmälaudat värähtivät ja painuivat alas. Kasvonsa kivilivät pohmelimmsiksi ja kirkaustuivat selkeisiin, avonaiseen hymyyn. Pistävä katkeruus hiipi äidin sydämeen.

"Päästävätkö he sinut pian pois?" kyseli hän äkkiniellillä loukkaantuneella kiivolla. "Miksi ovat he panneet sinut vankeuteen? Nuo sanomalehdet ja lentolehdet ovat taas ilmestyneet tehtaaseen".

Pavelin silmät välähtivät ihastuksesta.

"Ovatko ne? Milloin? Montako niistä?"

"On kielletty puhelimesta näistä asioista!" Ilmoitti vartija laiskasti.

"Saatte puhella perheasioista".

"Ja eikö tämä ole perheasia?" kiirehti äiti kysymään.

"En tiedä. Tiedin ainoastaan että se on kiellettyä. Voitte puhella hänen seuraatteenan ja ruuasta, mutta ei mistään muusta", intti vartija, puhuen kumminkin täydellisellä välinpitämättömyydellä.

"Olkoon niin", virkkoi Pavel. "Pyy, äiti, kotiasioissa. Mitä te teette nykyisin?"

Äiti vastasi rohkeasti, nuoruuden innolla: "Minä kannan näitä kaikkia tehtaaseen. Hän pysähtyi ja jatkoi: "Hapankaalla, puuroa, kaikkia Marian ruokia ja muita tavaroitu".

Pavel ymmärsi. Kasvoiluksensa värähtivät piditetystä naurusta. Hän hiljti sormensa huustensa lomitse ja virkkoi herttaisella äänellä, jommoista äiti ei ollut ikinä häneltä kuulut: "Oma, rakas äitini! Sepä hyvä! On hyvä että olet löytänyt jotain tekemistä, siten ei se tunnu sinusta niin vaikealta. Et sinukaan sinä ikäyysty yksin, ettehan äiti?"

"Kun lentolehdet ilmestyivät, tarkastivat he minutkin", virkkoi hän jonkunmoisella yipeydellä. (Jatk.)